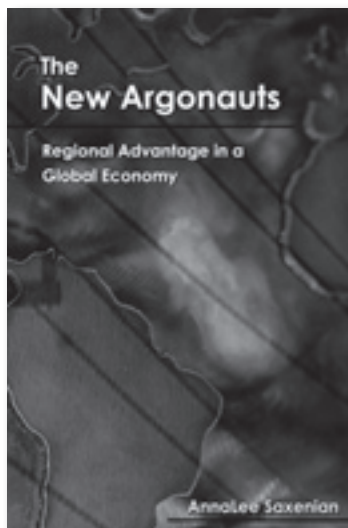

De redactie nodigt lezers uit boeken te recenseren voor deze rubriek

In Nederland bestaat al enige tijd het besef dat er een nieuw beleid nodig is om menselijk kapitaal aan te trekken, vooral uit Aziatische landen. In de Verenigde Staten hanteert men de *green card* om mensen met speciale capaciteiten makkelijker toe te laten. De verdere opbouw van de kenniseconomie vereist dat dit in Europa ook gebeurt. De blauwe kaart is daarvoor bedoeld, in de hoop om ook in Europa hoog opgeleide buitenlanders aan te trekken. Hiernaast bestaat discussie over het nut om studenten aan te trekken, overigens gedeeltelijk gebaseerd op het financieel aantrekkelijke ervan en (nog) niet primair om de afgestudeerden hier te houden, want dat is weer een apart politiek probleem. In de VS wordt breed geaccepteerd dat de economische ontwikkeling gebaat is met de benutting van intellectueel kapitaal van elders. In *The New Argonauts; Regional Advantage in a Global Economy*, heeft de economisch geograaf Annalee Saxenian de beide stromen buitenlanders, zowel de studenten als de *green card* personen, over een lange termijn gevolgd op hun effecten op het Amerikaanse bedrijfsleven. Zij concentreert zich vooral op vier Aziatische landen, India, China, Taiwan en Israël. Saxenian heeft het steeds over de grote voordelen voor regionale ontwikkeling die verbonden zijn aan openheid voor nieuwe inzichten en een nieuw open *business model*. Zij plaatst haar beschouwingen in het nieuwe boek tegenover het traditionele perspectief van de internationale handel. Daarin wordt verwacht dat de ontwikkelde landen producten bedenken en het productieproces zo organiseren dat de feitelijke productie zoveel mogelijk naar de *low-cost countries* kan worden verplaatst. Zij stelt dat dit beeld als verouderd dient te worden beschouwd in verband met de snelle groei van het aantal hooggeschoolden in die landen en door de opkomst van de *New Argonauts*. Daarmee doelt zij op de toenemende aantallen mobiele ondernemers, die in de werelddelen Azië en Amerika onderzoeker en ondernemer zijn en die zeer intensieve netwerken met elkaar hebben ontwikkeld. Er zijn opvallend veel mensen uit de genoemde vier Aziatische landen die in de VS hebben gestudeerd, daar een onderneming hebben gestart en vervolgens ook een of meer ondernemingen in hun thuisregio's hebben opgericht. Zij functioneren als de stichters van een keten van vernieuwingen, die het kennisniveau van de productie in die landen, maar ook weer in de VS, ingrijpend verhogen. Veel recente technologische innovaties komen uit Taiwan, Israël en India, maar ook komt er steeds meer hoogwaardige technologie uit China. Daarnaast wijst ze op een

Saxenian, A. (2006) *The New Argonauts; Regional Advantage in a Global Economy*. Cambridge (Ma.): Harvard University Press

ander belangrijk nieuw verschijnsel, namelijk het veranderende business model. Tot voor kort konden alleen grote ondernemingen multinationaal werken, thans ontwikkelen steeds meer kleine ondernemingen internationale netwerken. Dat geldt natuurlijk vooral in de sectoren die kennisintensief zijn en veel minder voor de ondernemingen die massagoeederen produceren. Saxenian stelt zelfs: *“Start-ups in Silicon Valley are often global businesses from their first day of operations; many are able to raise capital only if they have a demonstrated ability to subcontract manufacturing or software development and to market their products or services outside the USA”*. Deze *start-ups* worden dikwijls door eerste generatie immigranten, die voorheen als student waren ingeschreven, opgericht. Bij verdere ontwikkeling van het bedrijf groeien de netwerken door tot in de thuisregio's, waar zich steeds meer met Silicon Valley vergelijkbare regionale clusters ontwikkelen. Saxenian beschouwt Silicon Valley nog steeds als de *“leading source of technology”*, reden waarom zij accentueert dat de Aziatische studenten en ondernemers heel dikwijls blijvend van de universiteiten in die regio (Stanford en Berkeley) gebruikmaken voor het verkrijgen van kennis. Maar ook Silicon Valley zelf wordt veranderd. Zij stelt: *“The new Argonauts have redefined both Silicon Valley and its role in the global economy. The valley is famous for its technological innovations, but it is the organizational innovations that provided a regional advantage today”*. Zij koppelt deze waarnemingen aan de stelling dat hier een bewijs bestaat voor de ontwikkeling van een nieuw business model, in plaats van een hiërarchisch management model is nu een model gebaseerd op een *“mix of vertical disintegration and virtual integration”*. Natuurlijk blijven bepaalde gestandaardiseerde producten onderhevig aan schaalvoordelen, maar de dynamiek komt daar niet vandaan. Het gaat uiteindelijk om het opbouwen van *“capabilities and innovative behavior”*. De *New Argonauts* kunnen volgens Saxenian de bruggenbouwers worden die over de hele wereld bronnen voor innovatief gedrag kunnen zijn. Dit boek biedt veel inzicht in de mogelijkheden voor het positief integreren van buitenlandse studenten en houders van *green cards*. Europa zal veel kunnen leren van de positieve effecten van een systeem dat op flexibiliteit en mondiale netwerken is gebaseerd.

JAN LAMBOOY

Emeritus hoogleraar Ruimtelijke Economie, Universiteit van Amsterdam en Universiteit van Utrecht